

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 12 september 2002 *

I mål C-351/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Vakuutusosikeus (Finland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i ett förfarande som anhängiggjorts av

Pirkko Niemi

angående tolkningen av artikel 119 i EG-fördraget (artiklarna 117—120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136—143 EG) och av rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111),

* Rättegångspråk: finska.

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna S. von Bahr, D.A.O. Edward, M. Wathelet och C.W.A. Timmermans (referent),

generaladvokat: S. Alber,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Pirkko Niemi, genom S. Salovaara, asianajaja,
- Finlands regering, genom T. Pynnä, i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom A. Aresu och M. Huttunen, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 13 december 2001 av: Pirkko Niemi, företrädd av S. Salovaara, Finlands regering, företrädd av T. Pynnä, och kommissionen, företrädd av M. Huttunen och H. Michard, i egenskap av ombud,

och efter att den 21 februari 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Vakuutusoikeus (försäkringsdomstolen) har, genom beslut av den 18 januari 2000 som inkom till domstolens kansli den 21 september samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga angående tolkningen av artikel 119 i EG-fördraget (artiklarna 117—120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136—143 EG) och av rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111).
- 2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan Pirkko Niemi och Valtiokonttori (statskontoret, verk som förvaltar det statliga pensionssystemet) angående ett tvingande förhandsbesked från statskontoret avseende den ålder från och med vilken hon kan göra anspråk på ålderspension.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

- 3 I artikel 119 första och andra styckena i fördraget föreskrivs följande:

”Varje medlemsstat skall under den första etappen säkerställa och i fortsättningen upprätthålla principen om lika lön för kvinnor och män för lika arbete.

I denna artikel skall med lön förstås den gängse grund- eller minimilönen samt alla övriga förmåner i form av kontanter eller naturaförmåner som arbetstagaren, direkt eller indirekt, får av arbetsgivaren på grund av anställningen.”

- 4 Sedan den 1 maj 1999, då Amsterdamfördraget trädde i kraft, har artikel 141 EG följande lydelse:

”1. Varje medlemsstat skall säkerställa att principen om lika lön för kvinnor och män för lika arbete eller likvärdigt arbete tillämpas.

2. I denna artikel skall med lön förstås den gängse grund- eller minimilönen samt alla övriga förmåner i form av kontanter eller naturaförmåner som arbetstagaren, direkt eller indirekt, får av arbetsgivaren på grund av anställningen.

...”

5 Artikel 141.1 och 141.2 första stycket EG är således i huvudsak identisk med artikel 119 första och andra styckena i fördraget.

6 I protokollet om artikel 119 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (nedan kallat Barberprotokollet), som fogats till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen genom fördraget om Europeiska unionen, föreskrivs följande:

”Vid tillämpningen av artikel 119 i detta fördrag skall förmåner för arbetstagare på grund av sociala trygghetssystem inte anses som lön om och i den mån förmånerna kan hänföras till anställningstider före den 17 maj 1990, utom när det gäller arbetstagare eller deras förmånsberättigade anhöriga som före den tidpunkten har väckt talan vid domstol eller inlett ett likvärdigt förfarande enligt tillämplig nationell lagstiftning.”

7 Direktiv 79/7 är, i enlighet med artikel 3.1 a i direktivet, tillämpligt på lagstadgade system som lämnar skydd vid bland annat ålderdom.

8 I artikel 4.1 i direktiv 79/7 föreskrivs följande:

”Likabehandlingsprincipen innebär att det inte skall förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus i synnerhet vad beträffar

— systemens räckvidd och villkoren för tillgång till dem,

— skyldigheten att betala avgifter och beräkning av avgifterna,

— beräkningen av förmåner, bland annat tillägg avseende make/maka och familjemedlemmar samt de villkor som bestämmer varaktigheten och bibehållandet av rätten till bidrag.”

9 I artikel 7.1 a i direktiv 79/7 föreskrivs följande:

”Detta direktiv skall inte hindra... medlemsstaterna [från] att utesluta från dess tillämpningsområde

a) avgörandet av pensionsålder för att bevilja ålders- och avgångspension och de eventuella konsekvenserna härav för andra förmåner.”

- 10 Enligt artikel 4.1 c i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1, nedan kallad förordning nr 1408/71), gäller denna förordning all lagstiftning om de grenar av social trygghet som avser förmåner vid ålderdom.
- 11 Republiken Finland har i enlighet med artikel 5 i förordning nr 1408/71 angett bland annat den lagstiftning och de system som avses i artikel 4.1 i samma förordning i en förklaring som har anmälts till rådet och offentliggjorts i enlighet med artikel 97 i nämnda förordning (EGT C 234, 1999, s. 3). I denna förklaring anges särskilt lag 347/1956 om folkpension under rubriken nationellt pensionsystem, och lag [280]/1966 om statens pensioner under rubriken pensionssystem för anställda.

De nationella bestämmelserna

- 12 Den hänskjutande domstolen har uppgett att i Finland skall allt arbete, såväl offentligt som privat, enligt lag omfattas av ett pensionssystem som benämns pensionssystemet för anställda. Varje person som står i tjänste- eller arbetsförhållande till staten omfattas av det pensionssystem för anställda som föreskrivs i lag 280/1966 om statens pensioner, i dess lydelse enligt lag 638/1994 (nedan kallad lag 280/1966). Anställda i försvarsmakten omfattas av det pensionssystem som föreskrivs i lag 280/1966.

- 13 Pensionsbeloppet skall enligt lag 280/1966 fastställas i förhållande till anställningstiden och till den pensionsgrundande lönen. Pensionsbeloppet ökar med 1,5 procent för varje tjänstgöringsår. Den pensionsgrundande lönen fastställs på grundval av förvärvsinkomsten de sista tjänstgöringsåren.

- 14 Den hänskjutande domstolen har angett att den pensionsålder som föreskrivs i lag 280/1966 för närvarande är 65 år. Vad avser några kategorier av anställda föreskrivs emellertid en rätt till ålderspension vid en lägre ålder än den normala pensionsåldern, särskilt vid den avgångsålder då arbetstagaren måste lämna sin tjänst. En sådan pensionsålder föreskrivs i den lagstiftning som reglerar de berörda myndigheterna eller organen, som i målet vid den nationella domstolen utgörs av förordning 667/1992 om försvarsmakten, i dess lydelse enligt förordning 1032/1994 (nedan kallad förordning 667/1992).

- 15 Enligt pensionssystemet för tjänstemän inom försvarsmakten gällde tidigare en pensionsålder på 60 år för kvinnor och 50 år för män. Detta system ändrades genom lag av år 1994. Enligt det system som för närvarande är i kraft är tjänsterna klassificerade enligt tjänstens art, oberoende på kön, såsom antingen officerstjänster eller civila tjänster. En tjänsteman som uppnått avgångsåldern, som är 55 år för den första kategorin och 65 år för den andra kategorin, skall lämna sin tjänst och har rätt till ålderspension. Det nya systemet är tillämpligt på anställningsförhållanden som påbörjades tidigast den 1 januari 1995.

- 16 För anställningsförhållanden som påbörjades före den 1 januari 1995 fastställs avgångsåldern enligt särskilda övergångsbestämmelser. Enligt dessa bestämmelser är avgångsåldern i fråga om äldre anställningsförhållanden 50—55 år för

manliga tjänstemän, beroende på anställningstiden, och 60 år för kvinnliga tjänstemän. En tjänsteman som påbörjade sin anställning före den 1 januari 1995 har emellertid, oavsett kön, rätt till pension när han eller hon har innehaft samma tjänst i 30 år. I målet vid den nationella domstolen är följande bestämmelser relevanta.

17 I 4 § i lag 280/1966 föreskrivs följande:

”Pensionsålder för en sådan ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. är 65 år.”

18 Enligt 8 § 2 och 4 mom. i lag 280/1966 skall emellertid ålderspension uppbäras innan pensionsåldern uppnåtts:

”...

2) om en tjänsteman som tjänstgör i en militär specialtjänst vid försvarsmakten eller i en gränsbevakartjänst vid gränsbevakningsväsendet har fyllt 55 år när anställningen upphör och om han i en sådan tjänst har intjänat en pensionstid av minst 30 år och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde,

...

4) om förmånstagaren har uppnått sin avgångsålder.”

- 19 I övergångsbestämmelserna i förordning 667/1992, som avser avgångsåldern för anställda inom försvaret, föreskrivs en avgångsålder som sträcker sig från 50 till 55 år för män och som har fastställts till 60 år för kvinnor.

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 20 Pirkko Niemi har begärt besked om vid vilken ålder hon kan göra anspråk på ålderspension. Pirkko Niemi, som har varit anställd vid försvarsmakten från och med den 1 april 1969, fyllde 55 år den 1 november 1993 och 60 år den 1 november 1998. Den 31 mars 1999 hade hon tjänstgjort vid försvarsmakten i sammanlagt 30 år.
- 21 Pirkko Niemi omfattas i egenskap av anställd vid försvarsmakten av det pensionssystem som föreskrivs i lag 280/1966 och för vilket avgångsåldern har fastställts i förordning 667/1992. Nämnda system förvaltas av statskontoret, som fattar beslut om pensionsansökningar i första instans. För att få reda på vid vilken ålder hon skulle ha rätt till ålderspension på grundval av sina tjänsteår, ansökte Pirkko Niemi om ett bindande förhandsbesked från statskontoret. Statskontoret fastställde i beslut av den 26 april 1995 att Pirkko Niemi hade rätt till ålderspension först då hon uppnått avgångsåldern, det vill säga 60 år.

22 Pirkko Niemi överklagade statskontorets beslut till statens pensionsnämnd och yrkade att den skulle fastställa att hon hade rätt till ålderspension från och med 55 års ålder. Pirkko Niemis överklagande ogillades genom beslut av den 20 december 1995.

23 Pirkko Niemi överklagade statens pensionsnämnds beslut till försäkringsdomstolen och yrkade att den skulle fastställa att hon hade rätt till ålderspension från och med 55 års ålder. Till stöd för sin talan gjorde hon gällande att en man med precis samma yrkesbakgrund som hon och som hade innehaft exakt samma tjänst kunde göra anspråk på en rätt till ålderspension från och med 50—55 års ålder, medan avgångsåldern för kvinnliga anställda inom försvarsmakten var 60 år utan undantag. Hon gjorde således gällande att övergångsbestämmelserna för det pensionssystem som är i kraft för närvarande med avseende på anställda inom försvarsmakten utgör en diskriminering på grund av kön som strider mot den finska lagen om jämlikhet mellan könen och mot gemenskapsrätten.

24 Försäkringsdomstolen anser att pensionssystemet i fråga inte strider mot den nationella rätten. Den anser emellertid att det är oklart huruvida de pensioner som har utbetalats med tillämpning av lag 280/1966 omfattas av tillämpningsområdet för artikel 119 i fördraget och om nämnda system strider mot diskrimineringsförbudet i denna bestämmelse.

25 Försäkringsdomstolen har i detta avseende angett att pensionssystemet för anställda i Finland skiljer sig från nästan alla andra pensionssystem för anställda som är i kraft i övriga länder i gemenskapen eftersom det är tvingande och omfattar allt arbete, både inom den offentliga och den privata sektorn samt arbete som egen företagare.

- 26 Med beaktande av det som kännetecknar det finska pensionssystemet för anställda och skillnaden mellan det finska och det nederländska systemet, är det enligt försäkringsdomstolen oklart huruvida den lösning som domstolen valde i domen av den 28 september 1994 i mål C-7/93, Beune (REG 1994, s. I-4471), kan tillämpas i målet vid den nationella domstolen och om bestämmelserna i fördraget skall tolkas på samma sätt i detta mål som i domen i det ovannämnda målet Beune.
- 27 Försäkringsdomstolen ansåg att det för att lösa tvisten var nödvändigt med en tolkning av de gemenskapsrättsliga bestämmelserna och beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Omfattas det pensionssystem som föreskrivs i lagen om statliga pensioner av tillämpningsområdet för artikel 141 EG eller rådets direktiv 79/7/EEG?”

Tolkningsfrågan

Yttranden som har inkommit till domstolen

- 28 Pirkko Niemi har gjort gällande att i Finland innebär den omständigheten att avgångsåldern uppnåtts en skyldighet att upphöra att arbeta och en rätt att

erhålla ålderspension på grundval av antalet arbetade år fram till avgångsåldern. Mot denna bakgrund utgör en sådan pension en förmån som är jämförbar med lön och som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 119 i fördraget.

- 29 Pirkko Niemi har dessutom gjort gällande att olika avgångsåldrar för kvinnor och män som utför samma arbete strider mot rådet direktiv 76/207/EEG av den 9 februari 1976 om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor (EGT L 39, s. 40; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 191).
- 30 Den finska regeringen har påpekat att det nationella pensionssystemet för anställda utgör ett enhetligt och sammanhängande system som i princip på samma villkor garanterar en lagstadgad pensionsförsäkring för alla som har arbetat inom den offentliga och den privata sektorn. De omständigheter som är bestämmande för de anställdas pensionsbelopp är den lön som har erhållits och arbetets varaktighet. Den sammanlagda pensionen skall alltid fastställas med hänsyn till den berörda personens sammanlagda yrkesverksamhet. Denna regering har tillagt att finansieringen av pensionssystemet för arbetstagare sker genom att avgifter tas ut både från arbetsgivare och arbetstagare vid den tidpunkt då lönen utbetalas. Samma regering har gjort gällande att det inte finns något samband mellan avgifterna och den framtida pensionen. Arbetstagaren har en laglig rätt till pension även om han inte har betalat någon avgift. Det är således fråga om ett icke avgiftsfinansierat system.
- 31 Vad beträffar statligt anställda regleras pensionssystemet i lag 280/1966, som är en del av det finska lagstadgade pensionssystemet för anställda och således inte har karaktär av ett tjänste- eller tilläggs pensionssystem. Dessutom finansieras de pensioner som omfattas av nämnda lagstadgade system av medel från statsbudgeten. Enligt detta system inbetalas avgifterna från såväl löntagarna som

arbetsgivarna till en statlig pensionsfond, som är fristående från budgeten. Varje år överförs medel från fonden till statsbudgeten för att finansiera pensionskostnaderna. Den finska regeringen har gjort gällande att de utgifter som hänför sig till pensioner som utbetalas av staten motsvarar cirka 2,5 gånger avkastningen från nämnda fonder, varför största delen av dem betalas direkt ur statsbudgeten. Pensionssystemet för anställda är således huvudsakligen ett fördelningsystem.

- 32 Den finska regeringen har betonat att den avgångsålder som är i fråga vid den nationella domstolen följer av övergångsbestämmelser. Vid reformen var denna regering mån om att garantera de personer som omfattades av övergångsbestämmelserna en möjlighet till full pension. En sänkning av avgångsåldern för kvinnliga anställda skulle i flertalet fall ha minskat deras pensionsbelopp.
- 33 Nämnda regering har påpekat att enligt fast rättspraxis är artikel 119 i fördraget inte tillämplig på pensionssystem som omfattas av ett lagstadgat system för social trygghet. En pension som utbetalas enligt lag 280/1966 har inget samband med ett visst anställningsförhållande utan grundar sig på samtliga anställningsförhållanden som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. Den har tillagt att detta system grundar sig på ett socialpolitiskt val av de offentliga myndigheterna och att det inte är beroende av arbetsvillkoren för en viss person eller en bestämd grupp personer. Sådana lagstadgade system för social trygghet omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 79/7.
- 34 Kommissionen har konstaterat att pensionssystemet för anställda, i vilket lag 280/1966 ingår, i sig är ett lagstadgat och obligatoriskt system men att de förmåner som betalas ut endast grundar sig på tjänsten eller anställningsförhållandet.

- 35 Kommissionen har dessutom gjort gällande att även om de grundläggande principerna för det finska tjänstepensionssystemet är desamma för alla anställda oberoende av tjänst och verksamhetsområde, är inte detta ett tillräckligt skäl för att frånga domstolens fasta rättspraxis, enligt vilken det avgörande kriteriet för att avgöra om det är fråga om lön i den mening som avses i artikel 119 i fördraget är om pensionen utbetalas till arbetstagaren på grundval av ett anställningsförhållande mellan denne och en offentlig eller privat arbetsgivare.
- 36 Kommissionen anser således att de huvudsakliga delarna av målet vid den nationella domstolen är jämförbara med dem som låg till grund för domen i det ovannämnda målet Beune. De pensionsförmåner som föreskrivs i lag 280/1966 skall följaktligen anses vara lön eller annan förmån i den mening som avses i artikel 119 i fördraget.
- 37 Kommissionen har emellertid påpekat att Barberprotokollet skall beaktas. Den anser att det datum som anges i nämnda protokoll för de medlemsstater som anslöt sig till gemenskapen efter den 17 maj 1990 och som den 1 januari 1994 var parter till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994, s. 3) i praktiken i detta särskilda fall motsvarar den 1 januari 1994. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa närmare föreskrifter för tillämpningen av den nationella lagen med avseende på situationen för en anställd vars tjänst eller anställningsförhållande fortlöpt utan avbrott före och efter det datum som avses i Barberprotokollet.

Domstolens bedömning

- 38 Den hänskjutande domstolen har ställt tolkningsfrågan för att få klarhet i om en sådan pension som den som utbetalas enligt lag 280/1966 omfattas av tillämpningsområdet för artikel 119 i fördraget eller direktiv 79/7.

- 39 Domstolen erinrar inledningsvis om att enligt fast rättspraxis skall begreppet lön, enligt definitionen i artikel 119 i fördraget, inte anses innefatta sådana system för social trygghet eller sociala trygghetsförmåner, särskilt ålderspension, som direkt regleras i lagstiftning (dom av den 17 maj 1990 i mål C-262/88, Barber, punkt 22, REG 1990, s. I-1889, svensk specialutgåva, volym 10, s. 407, domen i det ovannämnda målet Beune, REG 1994, s. I-4471, punkt 44, och dom av den 25 maj 2000 i mål C-50/99, Podesta, REG 2000, s. I-4039, punkt 24).
- 40 Förmåner som beviljas enligt ett pensionssystem som i huvudsak hänger samman med den anställning som den berörda personen har innehaft anknyter däremot till den lön som denna person har fått och omfattas av artikel 119 i fördraget (se bland annat, för ett liknande resonemang, dom av den 13 maj 1986 i mål 170/84, Bilka, REG 1986, s. 1607, punkt 22, svensk specialutgåva, volym 8, s. 583, domarna i de ovannämnda målen Barber, punkt 28, och Beune, punkt 46, dom av den 10 februari 2000 i de förenade målen C-234/96 och C-235/96, Deutsche Telekom, REG 2000, s. I-799, punkt 32, och domen i det ovannämnda målet Podesta, punkt 25).
- 41 Domstolen påpekar att det pensionssystem som är i fråga vid den nationella domstolen är fastställt direkt i lag. Ett sådant konstaterande ger visserligen en anvisning om att de förmåner som utbetalas enligt detta system är sociala trygghetsförmåner (se bland annat dom av den 25 maj 1971 i mål 80/70, Defrenne, REG 1971, s. 445, punkterna 7 och 8, svensk specialutgåva, volym 1, s. 569, och av den 6 oktober 1993 i mål C-109/91, Ten Oever, REG 1993, s. I-4879, punkt 9), men det är inte i sig tillräckligt för att utesluta ett sådant system från tillämpningsområdet för artikel 119 i fördraget (se bland annat domen i det ovannämnda målet Beune, punkt 26).
- 42 Detsamma gäller den finska regeringens argument, enligt vilket den allmänna och tvingande karaktären av pensionssystemet i fråga vid den nationella domstolen medför att det inte har de drag som kännetecknar ett tjänste- eller tilläggspensionssystem. Det förhållandet att ett visst pensionssystem, såsom det som föreskrivs i lag 280/1966 för tjänstemän och andra statligt anställda, tillhör allmänna och harmoniserade bestämmelser om pensionssystem som särskilt syftar till att säkerställa att förändringar i anställningsförhållandet inte medför några förändringar i pensionsförmånerna är inte tillräckligt för att utesluta de pensionsförmåner som utbetalas enligt ett sådant system från tillämpnings-

området för artikel 119 i fördraget. Bedömningen av huruvida denna bestämmelse är tillämplig på pensionsförmånerna är inte heller beroende av att en pension är en tilläggs pension i förhållande till en förmån som utbetalas från ett lagstadgat trygghetssystem (domen i det ovannämnda målet Beune, punkt 37, och dom av den 29 november 2001 i mål C-366/99, Griesmar, REG 2001, s. I-9383, punkt 37).

43 Vad beträffar finansiering och förvaltning av ett sådant pensionssystem som det som inrättats i lag 280/1966, framgår det av rättspraxis att detta inte heller är avgörande för bedömningen av huruvida systemet i fråga omfattas av artikel 119 i fördraget (domarna i de ovannämnda målen Beune, punkt 38, och Griesmar, punkt 37).

44 Domstolen har i punkt 43 i domen i det ovannämnda målet Beune, vilket den erinrat om i punkt 28 i domen i målet Griesmar, angett att bland de kriterier som domstolen tagit fasta på i de olika situationer som underställts den för bedömning i syfte att kvalificera ett pensionssystem, är endast det kriteriet att pensionen utbetalas till arbetstagaren på grund av anställningsförhållandet mellan vederbörande och dennes tidigare arbetsgivare, det vill säga anställningsvillkoret enligt ordalydelsen i artikel 119 i fördraget, av avgörande betydelse.

45 För att bedöma huruvida en ålderspension omfattas av tillämpningsområdet för artikel 119 i fördraget har det således i rättspraxis angetts att det avgörande kriteriet är att det finns ett samband mellan anställningsförhållandet och pensionsförmånen utan att ett pensionssystemets struktur för den skull har ansetts vara av avgörande betydelse. Det förhållandet att det pensionssystem som föreskrivs i lag 280/1966 utgör en del av ett harmoniserat system på så sätt att den totala pensionen till en försäkrad avspeglar det arbete som utförts under hela dennes yrkesverksamma tid, oberoende av arbetet och verksamhetssektorn i fråga, och den omständigheten att detta system har anmälts som ett system som omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1408/71 innebär inte i sig att artikel 119 i fördraget inte skall tillämpas, om det finns ett samband mellan pensionsförmånen och anställningsförhållandet och om den följaktligen utbetalas av staten i dess egenskap av arbetsgivare.

46 Detta kriterium kan förvisso inte vara ensamt avgörande, eftersom pensioner som utbetalas enligt ett lagstadgat system för social trygghet helt eller delvis kan vara

knutna till erhållen lön (domarna i de ovannämnda målen Beune, punkt 44, och Griesmar, punkt 29).

- 47 Socialpolitiska hänsyn, den statliga organisationen, etiska hänsyn eller till och med budgetfrågor som har eller som kan ha spelat en roll vid den nationella lagstiftarens fastställande av ett sådant system som det som är i fråga vid den nationella domstolen, kan emellertid inte ges företräde om pensionen endast är av intresse för en särskild kategori anställda, om den står i direkt relation till antalet tjänsteår och om beloppet beräknas på grundval av tjänstemannens senaste lön. Den pension som en offentlig arbetsgivare utbetalar är i sådant fall absolut jämförbar med den pension som en privat arbetsgivare betalar till sina tidigare anställda (domarna i de ovannämnda målen Beune, punkt 45, och Griesmar, punkt 30). Domstolen skall således undersöka om en sådan pension som den som utbetalas enligt lag 280/1966 motsvarar dessa tre kriterier.
- 48 Det skall i detta avseende för det första påpekas att domstolen redan i punkt 31 i domen i det ovannämnda målet Griesmar fann att de tjänstemän som får förmåner enligt ett pensionssystem som det som är i fråga i förevarande fall skall ses som en särskild kategori anställda. De skiljer sig nämligen från en grupp anställda i ett företag eller i en grupp av företag, inom en ekonomisk verksamhet eller en yrkessektor eller en grupp av sådana sektorer, enbart på grund av vissa särdrag i deras anställningsförhållande med staten, andra administrativa enheter eller offentliga arbetsgivare.
- 49 Trots att det pensionssystem som har inrättats genom lag 280/1966 har inrättats för alla statligt anställda, skall det påpekas att rätten till de pensionsförmåner som föreskrivs i lagen är knuten till olika avgångsåldrar för vissa kategorier av tjänstemän, till exempel den för anställda inom försvarsmakten, som skiljer sig från avgångsåldrarna enligt det allmänna pensionssystem som fastställs enligt nämnda lag. Om domstolen har ansett att den grupp som omfattar alla tjänstemän utgör en särskild kategori anställda, gäller *a fortiori* detsamma för gruppen anställda inom den finska försvarsmakten, vilka skiljer sig från övriga statligt anställda.

- 50 För det andra anger domstolen, vad beträffar kriteriet enligt vilket pensionen skall stå i direkt relation till antalet tjänsteår, att en person endast har rätt till pension enligt lag 280/1966 om han står i tjänste- eller arbetsförhållande till staten. Avgångsåldern från och med vilken den anställde måste lämna sin tjänst och som då ger rätt till pensionsförmåner, står i förevarande fall i direkt relation till antalet tjänsteår. Slutligen fastställs storleken på den pension som utbetalas enligt nämnda lag på grundval av hur lång tid arbetstagaren har arbetat.
- 51 Domstolen anger för det tredje, vad beträffar pensionsbeloppens storlek, att pensionerna enligt lag 280/1966 beräknas på grundval av den genomsnittliga lön som erhållits under en begränsad tidsperiod av några år omedelbart före pensioneringen. En sådan beräkningsgrund motsvarar huvudsakligen det kriterium som domstolen har tillämpat i domarna i de ovannämnda målen Beune och Griesmar, enligt vilket pensionsbeloppet beräknas på grundval av tjänstemannens senaste lön.
- 52 Av detta följer att en pension som utbetalas enligt ett sådant system som det som har fastställts i lag 280/1966 uppfyller de tre kriterier som kännetecknar det anställningsförhållande som domstolen i domarna i de ovannämnda målen Beune och Griesmar har ansett vara avgörande för kvalificeringen, med avseende på artikel 119 i fördraget, av förmåner som utbetalas enligt ett pensionssystem för tjänstemän.
- 53 Domstolen erinrar även om att enligt artikel 119 i fördraget är all lönediskriminering mellan kvinnliga arbetstagare och manliga arbetstagare förbjuden, oavsett vilken mekanism som ligger bakom denna särbehandling. Följaktligen strider det mot nämnda bestämmelse i fördraget att fastställa olika åldersvillkor för kvinnor och män när det gäller att få rätt till pensioner som utbetalas på grund av anställningen, när det handlar om anställda som befinner sig i identiska eller jämförbara situationer i fråga om att få pensioner som utbetalas i förhållande till anställningen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Barber, punkt 32).

- 54 Eftersom målet vid den nationella domstolen avser anställningsperioder som infaller både före och efter Republiken Finlands anslutning till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Europeiska unionen, påpekar domstolen dessutom att principen om lika lön för kvinnor och män för samma arbete är tillämplig i nämnda medlemsstat från och med den 1 januari 1994 enligt artikel 69 i nämnda avtal. Enligt artikel 6 i avtalet skall artikel 69 med avseende på dess tillämpning i tiden på ett pensionssystem som det som är i fråga vid den nationella domstolen tolkas mot bakgrund av domen i det ovannämnda målet Barber.
- 55 Av detta följer, vad avser Republiken Finland, att principen om lika lön för kvinnor och män inte kan åberopas för pensionsförmåner som hänför sig till anställningsperioder före den 1 januari 1994.
- 56 Med beaktande av vad som ovan anförts besvarar domstolen den fråga som ställts på så sätt att en sådan pension som den som utbetalas enligt lag 280/1966 omfattas av tillämpningsområdet för artikel 119 i fördraget.

Rättegångskostnader

- 57 De kostnader som har förorsakats den finska regeringen och kommissionen, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 18 januari 2000 har ställts av försäkringsdomstolen — följande dom:

En sådan pension som den som utbetalas enligt lag 280/1966 om statens pensioner, i dess lydelse enligt lag 638/1994, omfattas av tillämpningsområdet för artikel 119 i EG-fördraget (artiklarna 117—120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136—143 EG).

Jann

von Bahr

Edward

Wathelet

Timmermans

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 september 2002.

R. Grass

P. Jann

Justitiesekreterare

Ordförande på femte avdelningen